

Libeliče

Koroški pogum in ljubo zdravje

Dostop: Do Libelič pelje cesta iz Dravograda (4 km). Iz Ljubljane 120 km. Krožni označeni poti nad vasjo v pobočja Libeliške gore sta dolgi pol ure ali dve uri hoda.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Ta lepa koroška vas, stisnjena pod zadnje oble hrbte Karavank, nad lepim poljem, ki ji pripada doli do Drave, bi prav lahko nosila en sam, heiderjanski krajevni napis, nemški Leifling. Nosi pa samo slovenskega.

Tudi vas Libeliče je jeseni 1920 po plebiscitu, na katerem se je prebivalstvo odločalo, ali bo ta del južne Koroške pripadal Jugoslaviji ali Avstriji, namreč pripadla slednji, čeprav je 96 odstotkov Libeličanov volilo za to, da ostanejo pri matičnemu narodu. Avstrija je kraj že zajela v svoje meje, toda za dokončno razmejitve med državama je bil odločilen trmasti, danes bi rekli nori pogum domačih kmečkih fantov. Ponoči so mejne kamne prenesli na drugo stran vasi: proti Celovski kotlini. Ustanovili so vaške straže in niso dopustili nikarkršnih sprememb. Vas je vzdržala tudi topniško obstreljevanje in roparski vdor nemških koroških brambovcev. Meja, kakršna je še danes, je bila mednarodno priznana septembra 1922.

Libeliče se tiščijo v nekoliko osojna pobočja Strojne, od vasi do Drave pa se širi še kakšen kilometer ravnih polj, ki se zaradi svoje lepote in plodnosti zdijo osnovni razlog domovinske samozavesti v vasi. Ta samozavest je še danes pokonci, čeprav so Libeličani z vnetim bojem za Jugoslavijo v gmotnem pogledu precej izgubili. Obrt in trgovina sta v kraju s 300 prebivalci, kjer je mejni prehod takoj za zadnjo hišo, skoraj zamrli. Veliko kmetij je propadlo, še več mladih ljudi

Pogled na Libeliče z valjasto kostnico v ospredju in Libeliškim poljem v ozadju

Pogled z Libeliške gore v dolino Drave. Gora z razvejanimi cestami in samotnimi trdnimi kmetijami ponuja izletniku obilo možnosti za samostojno odkrivanje hribovske koroške pokrajine.

se je izselilo. Hudo jih je prizadelo omejeno gibanje ob meji. A kmetovanje in ponos na dejanja dedov v zadnjem desetletju dvigata občutek, da je njihov kraj znan in pomemben ter še zmeraj razmeroma bogat. Če oktobra vsako leto v Celovcu nemški nacionalizem slavi ne le zmago na plebiscitu, ampak predvsem velike uspehe pri raznarodovanju Slovencev, ki so jim (žal) bili omogočili plebiscitno zmago, ima vsako jesen svojo proslavo tudi libeliški patriotizem, združen s turizmom in gostoljubjem.

Ker je zgodovina lahko turistični kapital, so Libeličani v župnišču postavili stalno razstavo o plebiscitnih dogodkih v vasi skupaj s prikazom bogate etnološke dediščine. Ta je na ogled tudi po vasi: ohranjeni so stara Prajsova kašča, mlin ter kovačija pri Kramerju in še posebej zanimiva stara vaška trgovina, ki ima videz, kakršnega je imela na zadnji dan druge svetovne vojne, ko jo je lastnik Cehner zaprl in zapečatil njen vhod. Oprema je še iz prve Jugoslavije: sami

predalčki kakor v stari apoteki; in slika kralja Petra. Vse skupaj se zdi kakor odrček, na katerem so starejši Libeličani nekoč še igrali.

Izreden spomenik tako po umetniški vrednosti kakor po človeški pretresljivosti je kostnica ob farni cerkvi sv. Martina, ki skupaj s pokopališčem neudobno stoji nad vasjo. Na tako mesto je postavljena zato, da je vas imela več prostora in da polja proti Dravi niso bila pozidana. S tega tesnega položaja se lepo vidi na Libeliče, Košenjak in Svinško planino onkraj meje, še posebno od kostnice.

Prajsova kašča v Libeličah, spomenik narodopisne dediščine

V lepi romanski stavbi s strmo skodlasto in stožčasto streho, ki se je tišči prižnica na prostem, primerna za pridigo na dan vseh duš, so spravljene kosti, izkopane pri prekopavanjih grobov. Če pokukate skozi lino pri vratih rotunde, zagledate stegenice, lakti, medenice in lobanje ... Več kot 800 let je že star ta mrtvaški ples v njej. Večina kosti je že sprhnela v prah, v katerega se vsi povrnemo. To ni več oder zgodovine, temveč večnosti, kakor je že komu obljubljena ali izbrisana.

Hitro smete pobegniti. Toda kam? V naravo vendar. Libeliče ponujajo tudi ljubeznivo etnološko-naravoslovno učno pot po svojem gozdnem zaledju, na kateri boste opazovali naravo v njenem večnem stvariteljskem krogu. Dve krožni poti sta na voljo: krajša je dolga kakšen kilometer in se vije ob gozdnem robu nad vasjo; za daljšo si je treba vzeti dve uri časa ali še več, če se kdo hoče počestno naužiti miru na počivališčih ali razglediščih. Obe poti se začneta ob kostnici in sta dobro markerani. Že po nekaj vzpenjajočih se korakih ste v vrtincu življenja, ki šumi okoli vas, diši, brenči, gomazi, se vzpenja ali riže po zemlji, curlja in se pretaka ... in kar je še teh glagolov iz fizike in kemije gozda, vode, gozdnega rastlinstva in živalstva. Na učni poti je 27 postaj. Vsaka ima svoje ime in pomen, ponuja pa tudi doživetje, kar je sklepati iz njihovih imen, kot so nadstropja gozdne hiše, hudourniški potok, mati gozda, bukev, zeliščni sloj, izvir v gozdu, domačija mravljišče, breza velikan-ka, živalska pot, gozdna vlaka, življenjska moč gabra ... Pri zadnjem ni v igri le fizika, ampak tudi metafizika. Treba se ga je dotakniti, zapreti oči in si kaj lepega zaželeto; ker da se tisto uresniči. Če si boste zaželeli zdravje – in kaj si je pametneje želeto kot ljubo zdravje – bo želja že uresničena. Če človek pririne do libeliškega čudežnega gabra, je zdrav, vsaj pri nogah in srcu. Toliko bolje, če se vanj pretoči še nekaj zdravja iz drevesa, življenjskega poguma, ki si je ta kraj nekoč že izbral za svoje domovanje.

Dve priči libeliške zgodovine:
kostnica ...

... in leseno mlinsko vreteno,
obešeno za spomin

